

## משרד החינוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית

## עלון הדרכה להוראת פרשת השבוע

ע"פ הגליונות של נחמה ליבוביץ

## פנחס תשל"א

כ"ה י' - י"ג.

כדי להבין את שלשת הפסוקים שבהם עוסק גליונו יש לחזור לסוף פרשת בלק (כ"ה א' - ט') ואף הקטע שהוא עדיין אינו מובן אם לא נצרף אליו את הפסוק מפרשת מטות ל"א ט"ז. על סמך רמזי הפסוקים האלה צירו לנו חז"ל בכמה מקומות את פרטי המעשה ואת עצתו השטנית של בלעם: ירושלמי סנהדרין הלכה ב':

אמר לו בלעם לבלק: אלוהיהם של אלה שונא זמה הוא, העמידו בנוחיתכם בזמה ואתם שולטים בהם. אמר לו (בלק לבלעם): "וכי משמע לי אנון?" (= וכי ישמעו לי אנשי מואב להפקיר את בנוחיהם?) אמר לו: "אוקים. בנתך קומי ואינון חמי ושמעון לך" (= אתה תתחיל בדבר להפקיר בתך והם יראו ויעשו כמורך). הדא הוא דכתיב "ראש אומות בית אב במדין הוא" (כ"ה ט"ו).

## בבלי סנהדרין ק"ו ע"א:

"אמר להם (בלעם): "אלוהיהם של אלו שונא זמה הוא. והם (ישראל) מתאויס לכלי פשתן. בוא ואשיאך עצה: עשה להם קלעים (רש"י: אהלים קלעים, כמו שעושים בשוקים)... והושיב בהן זונות... וימכרו להם כלי פשתן...". ובשעה שישראל אוכלין ושותין ושמהין ויוצאים לטייל בשוק, אומרת לו...: "הרי אתה כבן בית, שב, ברור לעצמך!" וצרצורי של יין עמוני (רש"י: נאדות יין) מונח אצלה. אמרה לו: "רצונך שתשתה כוס יין?" כיון ששתה, בער בו (רש"י: שהיה משתכר ובוער בו יצר הרע) אמר לה: "השמעי לי". הוציאה יראתה (אליל שלה) מתוך חיקה. אמרה לו: "עבוד לזה". אמר לה: "הלא יהודי אני! אמרה לו: "מה איכפת לך... ולא עוד אלא שאיני מניחה אותך, עד שתכפור בתורת משה רבך!" וזה שנאמר (הושע ט') "המה באו בעל פעור וינזרו לבושת ויהיו שקוצים כאהבם".

ומעתה יובן מעשהו של פנחס אשר ראה בסכנת התפשטות העברה סכנת כליון לכל האומה. ואולם עדיין קשה - וכך היה הדבר קשה לפרשנינו - מהו היחס, הקשר, מה היא ההתאמה בין מעשהו לבין הגמול? שמעשה זה עשאו פנחס "שלא ברצון חכמים" ושמעשה קנאות כזה וכיוצא בו - הוא מן הדברים המסוכנים ביותר ולא כל מי שרוצה לקחת לעצמו עטרה של קנאי רשאי לכך - על זה כן בפרוטרוט גליון פנחס משנת תשי"ג.

גם בעל העמק דבר הרגיש בסכנה שבעשית מצוה מסוג זה ולכן אמר: מה שאמר (שאלה א.)

השאלות ברש"י הנך קשות הפעם ומתאימות רק למביני דבר.

לשאלה ב 1 רק לעתים רחוקות מפרש רש"י עניין, (מלה בודדת או צרופי מלים או כפל לשון) המופיע פעמים דוקא במקום השני ולא בראשון. בכל מקרה כזה יש להתעמק בהקשר שבו מופיע אותו ד"ה בפעם הראשונה ובפעם השניה ומתוך ההקשר הזה יש לשאול: למה פרשו כאן ולא שם? המתעניין בדרכו זו של רש"י יעיין בגליונות:

ויקהל פקודי תשי"ח א 4	כי תשא תשכ"ז ד 1	דברים תש"ה 2ה
נח תש"ד ב 2	וארא תשכ"ח ו 3	
בלק תשי"ט ב 2	שלח תשכ"ח ג 2 - 3	

לשאלה ב 3: להבנת דברי רש"י אלה יש לעיין בדברי ראב"ע: "טעמו: את בריתי - ברית שלום, כמו (תהלים מ"ז) "כסאך אלוהים" ורבים כן". ויש לזכור את הכלל הדקדוקי שבסמיכות לעולם אין הנסמך מיועד אלא רק הסומך (ועיין רש"י וראב"ע בראשית ל"א י"ג ד"ה הא-לבית אל). נחמה ליבוביץ